

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії політичної науки філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри доц. Шипунов Г.В.

Силабус з навчальної дисципліни
«Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності»,
що викладається в межах ОПІ «Політологія»
другого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»
2022 рік вступу

	Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Угрин Леся Ярославівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри теорії та історії політичної науки ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: lesya.uhryn@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/uhryn-lesia-yaroslavivna Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 204
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка, 13:30-15:00 год. (філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки, ауд. 204) У день проведення лекцій/семінарських занять. Он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності» є вибіркоким курсом 4 блоку «Світова політика і глобалізаційна процеси» зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається в VI семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Предметом вивчення вибіркової дисципліни « <i>Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності</i> » є процеси трансформації сучасної міжнародної системи в умовах посилення взаємозалежності, транснаціоналізації світу й зростання «глобального хаосу». Складність транзитивних процесів на рівні глобальної системи – у формуванні нового типу міжнародної системи, яку в науковій літературі традиційно окреслюють постбіполярною або поствестфальською. Проблематиці «народження» нової міжнародної системи та міжнародного порядку на сучасному етапі і присвячений цей навчальний курс. Він поділяється на умовних три частини. Перша – теоретико-методологічна, в межах якої розглядаються наукові підходи до аналізу міжнародних систем, їхніх структурних, функціональних та динамічних аспектів. Аналізуються типологія міжнародних систем, евристичні моделі та принципи їхньої трансформації як процесу переходу міжнародної системи з одного стану в інший. Друга частина розглядає історичні типи міжнародних систем від локальних (домодерних) до біполярної (Ялтинсько-Потсдамської), особливості їхнього функціонування, руйнування і занепаду. Аналіз процесів становлення, зміцнення та занепаду історичних міжнародних систем (особливо біполярної Ялтинсько-Потсдамської) допомагає краще зрозуміти і теоретичні аспекти проблематики, і реальні транзитивні процеси трансформації цієї системи на сучасному етапі. Третя частина узагальнює особливості попередніх міжнародних систем, означуваних в літературі вестфальськими моделями, причину їхньої нерелевантності сучасним цивілізаційним, світоглядним, технологічним та іншим умовам й аналізує реальні процеси та умови трансформації біполярної міжнародної системи, прогностичні моделі, які обґрунтовуються в науковій літературі. Загалом у процесі викладання та вивчення проблематики вибіркової навчальної дисципліни « <i>Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності</i> » студенти отримують фахові знання про сутність й природу міжнародних систем, особливості її структури та функціонування, моделі балансу сил, які дадуть змогу самостійно аналізувати тенденції трансформації міжнародної системи у XXI ст. та прогнозувати їхні наслідки. Навчальна дисципліна « <i>Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності</i> » поглиблює теоретичні та практичні знання інших курсів, присвячених міжнародним відносинам, зовнішній політиці та глобалізації.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності» є сформувати у студентів фахові знання про передумови, джерела та принципи

	<p>трансформації сучасних міжнародних систем, розвинути навички самостійного аналізу транзитивних процесів в межах біполярної міжнародної системи та прогнозування її наслідків, ймовірної моделі світового порядку.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія міжнародних відносин: підручник; І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с. 2. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навч. посібник / М.З. Мальський, Ю.М. Мороз, О.С. Кучик та ін. ; за ред. М. З. Мальського, Ю.М. Мороза. К.: Знання, 2010. 3. Міжнародні системи і глобальний розвиток: підручник / Кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 606 с. 4. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. 863 с. 5. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. К.: ІПІЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2015. 408 с. 6. Міжнародні відносини та світова політика: навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с 7. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с. 8. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ: Основи, 2019. 376 с. 9. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648–1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2009. 224 с. Режим доступу : http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_15.pdf 10. Handbook of International Relations; ed. by W. Carlsnaes, T. Risse, B.A. Simmons. – Thousand Oaks : SAGE Publications, 2002. 11. Heywood Andrew. Global Politics. New York: Palgrave Macmillan, 2011. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Арон Р. Мир і війна між націями. К. Юніверс, 2000. 13. Асиметрія міжнародних відносин ; під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. К. : Стило, 2005. 14. Бжезінський Зб. Велика шахівниця; пер. Олена Фешовець. Харків : Фабула, 2018. 288с 15. Бівор Е. Друга світова війна; пер. з англ. В. Горбатько. Київ: КМ-Букс, 2022 16. Джервіс Роберт. Сприйняття в міжнародній політиці: адекватність та неадекватність ; пер. з англ. М. Ю. Григорьєва, С. І. Фатія. Харків: Каравела, 2003. 463 с. Режим доступу: http://194.106.216.224:8080/books/7319 17. Дмитрієв А. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право. К., 2001. 18. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К.: Основи, 1995. 903 с. 19. Закарія Ф.10 уроків для світу після пандемії; пер. з англ. А. Марховська, О. Емельянова. К.: Наш формат, 2021. 20. Капітоненко М.Г. Силевий фактор у міжнародних відносинах. Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка : Сер. Міжнародні відносини. 2006. Вип. 33-34. С.13-18. 21. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Н. Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с. 22. Коппель О., Пархомчук О. Виникнення системності в міжнародних відносинах. Вісник Львівського університету. Серія: філософсько-політологічні студії. 2017. Вип. 15. С. 184-191. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2017_15_28 23. Коппель О. А. Пархомчук О. С. Альтернативні моделі міжнародного порядку // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. 2017. № 1-2. С. 54-58. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2017_1-2_10. 24. Коппель О. Концепції організації міжнародних систем. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: Сер.: Міжнародні відносини. 2009 No 37. С. 4–8. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/1979

25. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. К.: Vivat, 2020.
26. Маккін Д. І сталася тьма. Рузвельт, Гітлер і західна дипломатія напередодні війни. Лабораторія: Київ, 2022. 400 с.
27. Мере Жерар. Принцип суверенітету. Історія та основи новітньої влади. Львів, 2003.
28. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник; Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.
29. Міщенко, А. Б. Новий світовий порядок: міжнародний дискурс. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2022. № 6. С. 44–55. <https://doi.org/10.31866/2616-745x.6.2020.218771>
30. Мироненко В. Доктрина стримування» у термінологічному апараті ракетно-ядерних програм провідних країн. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2022. № 22(31). С. 53–59. DOI <https://doi.org/10.31392/pnspd.v22i31.1239>
31. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
32. Плохий С. Ядерне безумство. Історія Карибської кризи ; пер. з англ. Романа Ключка. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 368 с.
33. Поліщук О. О. Міжнародні відносини в контексті сучасної гібридної війни / О. О. Поліщук // Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. 2018. Т. 6. С. 136-146. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mfarim_2018_6_11.
34. Технології сучасних міжнародних відносин: колективна монографія; І.В. Іщенко, О.Ю. Висоцький, В.О. Пермінов та ін.; за заг. ред. професора І.В. Іщенка. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2021. 292 с.
35. Толстов С. Система міжнародних відносин: внутрішні зв'язки та регулюючі механізми // Антологія творчих досягнень. К.: ІСЕМВ НАН України, 2004. Вип. 1. С. 263-289. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/19882>
36. Толстов С.В. Структурні та політичні ознаки багатополарності. Американська історія та політика: науковий журнал. 2016. № 2. С. 230-238. Режим доступу: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/3295/>
37. Угрин Л., Демків У. Інтервенції в сучасних міжнародних відносинах: теоретичні аспекти дослідження. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Вип. 114: у 2-х частинах. Ч. II. К : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2013. С. 28–38.
38. Угрин Л.Я. Світова політика. Теорія політики: підручник ; В. М. Денисенко, В. С. Бліхар, М. П. Требін, Л. Я. Угрин та ін. Львів : Ліга-Прес, 2015. С. 607–667.
39. Угрин Л. Я. Міжнародні системи: проблеми стабільності. Політична наука в Україні: стан і перспективи: мат. Всеукраїнської наук. конф. (Львів, 10–11 травня 2007 року) / Укл. Поліщук М., Скочилас Л., Угрин Л. Львів, ЦПД, 2008. С. 251–257.
40. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним; пер. з англ. Вячеслав Циба. Київ : Наш формат, 2017. 487 с.
41. Фесенко М. В. Світ-система і її суб'єкти в глобальних політичних трансформаціях. Міжнародні відносини. Серія Політичні науки. 2017. № 15. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3123
42. Шеренговський Д. В. Роль конфліктогенності у трансформації сучасної перехідної міжнародної системи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія, Соціологія, Політологія. 2012. Вип. 22 (3). Т. 20. С. 314–320.
43. Ялі М. Занепад «Вестфалії», або еволюція інституту нації держави під впливом. Політика і час. 2007. № 6.
44. Abu-Lughod J. Before European hegemony. The world system A.D. 1250–1350. N.Y.; Oxford, 1989.
45. Flockhar Trine. The coming multi-order world. Contemporary Security Policy. 2016. Vol. 37. Issue 1. Access mode: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13523260.2016.1150053>
46. Ikenberry John G. The end of liberal international order? International Affairs. 2018. Vol. 94. Issue 1. – P. 7–23. Access mode: <https://academic.oup.com/ia/article/94/1/7/4762691>
47. International. Relations Theory; ed. by Stephen McGlinchey, Rosie Walters & Christian Scheinplflug. – Access mode: <https://uwe-repository.worktribe.com/preview/877505/International%20Relations%20Theory%20-%20E-IR.pdf>

	<p>48. Kaczmarek Katarzyna. International Society. Access mode: https://oxfordre.com/internationalstudies/display/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-98</p> <p>49. Lechner Silviya. Anarchy in International Relations. Oxford Research Encyclopedia of International Studies. Publisher: Oxford University Press, 2017. Access mode: https://oxfordre.com/internationalstudies/display/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-79?rskey=Ipnrei&result=</p> <p>50. Pietras Marek. The Late Westphalian International Order. Polish Political science. 2007. Vol/ XXXVI. P. 134–157. Access mode: https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ppsy/36/ppsy2007009.pdf</p> <p>51. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. By Hans J. Morgenthau. New York: Alfred A. Knopf. 1948. 489 p.</p> <p>52. Rosenau James N. The governance of fragementation: Neither a world republic nor a global interstate system. Paper presented at the world congress of the International Political Science Association, Quebec City, QC, Canada, 1–5 August. Access mode: https://www.second-sites.com/moonhoabinh/lunar_material/GovernanceOfFragmegration.pdf</p> <p>53. The Origins of the Cold War; by Lloyd C. Gardner, Arthur Schlesinger, Jr., Hans J. Morgenthau. Waltham: Ginn-Blaisdell, 1970. 122 p.</p> <p>54. Waltz K. Man, the State, and War: A Theoretical Analysis. Columbia University Press, 2001. 263p.</p> <p>55. Waltz Kenneth N. Structural Realism after the Cold War. International Security. 2000. Vol. 25. No. 1. P. 5–41</p> <p>56. Wendt A. Constructing International Politics// International Security. 1995. Vol. 20. No. 1. P. 71-81.</p>
Тривалість курсу	2 семестр / 120 годин
Обсяг курсу	Загалом 120 годин, зокрема 64 годин аудиторних занять. З них: 32 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 56 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>спеціальні (фахові) компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; - здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; - здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; - вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; - вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p><i>Знати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. зміст понять «міжнародна система», «трансформація міжнародних систем», «міжнародний порядок», їхню інтерпретацію в межах різних парадигм теорії міжнародних відносин; 2. ознаки міжнародних систем, принципи їхньої структури і функціонування; 3. типологію та історичні типи міжнародних систем; 4. сутність балансу сил як основи функціонування міжнародних систем і міжнародних порядків; 5. принципові відмінності між вестфальськими і поствестфальськими типами міжнародних систем; 6. причини і передумови руйнування біполярної міжнародної системи; 7. чинники та тенденції трансформації постбіполярної міжнародної системи; 8. основні характеристики перехідного (транзитивного) стану сучасної міжнародної системи; 9. значення гібридних конфліктів і війн як чинника трансформації сучасної міжнародної системи.

	<p><i>Вміти:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. виокремити об'єктивні закономірності функціонування і трансформації міжнародних систем; 2. визначати особливості історичних типів міжнародних систем; 3. аналізувати співвідношення силових та інституційних аспектів міжнародних систем, зокрема і сучасної міжнародної системи; 4. характеризувати чинники та механізми трансформації конкретних типів міжнародних систем; 5. аналізувати роль регіональних міжнародних систем у процесі становлення сучасної міжнародної системи; 6. прогнозувати становлення ймовірної моделі міжнародної системи і міжнародного порядку; 7. розуміти вплив транснаціоналізації світу і недержавних акторів на трансформацію сучасної міжнародної системи; 8. аналізувати вплив інституційних аспектів функціонування міжнародних систем і становлення нових «правил гри» й міжнародного порядку; 9. самостійно і фахово визначати загрози, ризики та переваги трансформаційних процесів на міжнародній арені для Української держави і становлення її міжнародної суб'єктності.
Ключові слова	Міжнародна система, міжнародний порядок, баланс сил, гегемонія, трансформація міжнародних систем, стабільність, полярність, біполярність, багатополярність, вестфальські міжнародні системи, поствестфальські міжнародні системи.
	Очний
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять і консультацій, виконання самостійних робіт для кращого розуміння тем дисципліни.
Теми	Детальніше див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру Форма заліку – комбінована (тестовий + усний)
Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності» студенти мають мати базові знання з таких курсів: «Політична географія і геополітика», «Глобальні тренди світової політики», «Теорія глобалізації», «Історія і теорія демократії».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, творчі завдання, робота в групах), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз наукової літератури та емпіричних джерел, обговорення конкретних case study, в основі яких процеси та події, пов'язані з проблематикою трансформації міжнародної системи. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, проблемний, активізації навчання. Он-лайн навчання (на платформах ZOOM та Microsoft Teams).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами. Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації. Програмне забезпечення для доступу до платформ ZOOM та Microsoft Teams.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: поточний контроль: практичні/самостійні завдання, есе, контрольний замір знань: максимальна кількість балів – 50; залік: максимальна кількість балів – 50.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких аналіз кейсів, реферерування наукових статей, критичний аналіз практик міжнародних організацій, а також есе.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення таких ознак є підставою для незарахування роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість</p>

	<p>відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового контролю. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
<p>Питання до заліку (чи питання на контрольні роботи)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і особливості міжнародних систем. 2. Структура міжнародної системи та її елементи. 3. Типи міжнародних систем. 4. М. Каплан про типи та функціонування міжнародних систем. 5. Функції міжнародних систем. 6. Поняття трансформації міжнародної системи. 7. Поняття та типи міжнародного порядку. 8. Полюсність та полярність у міжнародних системах. 9. Співвідношення полюсності та стабільності у теорії міжнародних систем М. Каплана. 10. Концепція цивілізаційних систем Дж. Модельскі. 11. Модель «розривів» у міжнародній системі О. Янга. 12. Внутрішньосистемні чинники трансформації міжнародних систем. Міждержавні відносини як фактор трансформацій міжнародних систем. 13. Внутрішньосупільні трансформації елементів системи, національні стратегії як чинники динаміки міжнародної системи. 14. Цивілізаційні чинники трансформації міжнародних систем. 15. Початок формування системності міжнародних відносин: основні теоретичні підходи. 16. Особливості функціонування і становлення міжнародних систем Довестфальської ери. 17. Близькосхідна та китайська стародавні системи міжнародних відносин. 18. Антична Середземноморська система міжнародних відносин. 19. Міждержавні відносини доби Середньовіччя. 20. Дж. Абу-Логуд про європейську міжнародну систему 1250-1350 рр. і причини її занепаду. 21. Роль релігії та церкви в міжнародних відносинах епохи Середньовіччя та Відродження. 22. Передумови становлення Вестфальської системи міжнародних відносин. 23. Тридцятилітня війна та Вестфальський мир як чинник становлення міжнародної системи. 24. Формування національних держав у межах Вестфальської міжнародної системи. 25. Формування балансу сил у межах Вестфальської системи міжнародних відносин. 26. Боротьба за гегемонію в межах Вестфальської системи міжнародних відносин. 27. Принцип функціонування та причини занепаду Вестфальської системи міжнародних відносин. 28. Міжнародні відносини після Наполеонівських війн. 29. Віденський конгрес і його значення для формування нового міжнародного порядку. 30. Створення Священного Союзу. 31. Віденська міжнародна система як Європейський концерт націй. 32. Вплив революційних і національно-визвольних рухів на функціонування Віденської системи. 33. Східне питання, Кримська війна та їхній вплив на функціонування Віденського міжнародного порядку. 34. Колоніальна складова Віденського міжнародного порядку. 35. Розкол Європи на два блоки та занепад Віденського міжнародного порядку. 36. Занепад, трансформація Віденської системи міжнародних відносин та Велика (Перша світова) війна. 37. Становлення багатопольярної структури світу після Першої світової війни. 38. Підсумки Першої світової війни та рішення Паризької мирної конференції 1919 р. та їхній вплив на становлення Версальського міжнародного порядку. 39. Ліга Націй та ідея колективної безпеки у міжвоєнний період. 40. Вашингтонська конференція 1921 р. та американський чинник світової політики. 41. Формування Осі Рим – Берлін – Токіо в межах Версальського міжнародного порядку. Зростання реваншистських та гегемоністських настроїв у Німеччині та Італії.

	<ol style="list-style-type: none"> 42. Зростання конфліктності, напруженості в міжнародних відносинах та криза Версальської системи (1938–1939 рр.). 43. Міжнародні відносини напередодні війни. Пакт Молотова – Ріббентропа. 44. Особливості функціонування Версальської міжнародної системи. 45. Друга світова війна та крах Версальської міжнародної системи. 46. Закінчення Другої світової війни та її наслідки для міжнародних відносин. 47. Рішення міжнародних конференцій держав – учасниць антигітлерівської коаліції та становлення Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. 48. Формування інституційної структури Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. 49. Роль ООН у функціонуванні Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. 50. Холодна війна як характеристика Ялтинсько-Потсдамської (біполярної) системи. 51. Ідеологічні та військово-політичні чинники конфронтації в межах Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. 52. Політика розрядки міжнародної напруженості в межах Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи та її крах у кінця 1970-х – початку 1980-х рр. ХХ ст. 53. Нова «східна політика» ФРН. 54. Радянсько-афганська війна, її вплив на функціонування і розпад Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. 55. Скорочення стратегічних наступальних озброєнь як предмет радянсько-американських відносин в межах Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. 56. Розпад СРСР і крах Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. 57. Особливості Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. 58. Риси та особливості Вестфальської моделі міжнародних відносин. 59. Вестфальська модель міжнародної системи як результат та вияв домінування та лідерства Західної цивілізації. 60. Ніл Фергюссон про причини лідерства Західної цивілізації. 61. Особливості постбіполярного стану міжнародної системи. 62. Чинники трансформації постбіполярної системи міжнародних відносин. 63. Етапи трансформації постбіполярної системи міжнародних відносин 64. Період американського лідерства у функціонуванні постбіполярної міжнародної системи. 65. Міжнародний тероризм як чинник трансформації постбіполярної системи. 66. Агресія РФ проти Грузії (2008) України (2014) як деструктивний чинник функціонування постбіполярного міжнародного порядку. 67. Боротьба за глобальне лідерство в межах транзитивного міжнародного порядку. 68. Моделі формування нового міжнародного порядку. 69. Україна в контексті трансформації міжнародного порядку.
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Розвиток і трансформація міжнародних систем сучасності»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 7 год.	<p>Тема 1. Системність міжнародних відносин: структурний аспект. Поняття системи міжнародних відносин, її елементи, чинники становлення і специфіка. Особливості міжнародних систем як різновиду суспільних: анархічність, гетерогенність, децентралізованість середовища, значна міра автономії елементів. Проблема інтеграції елементів міжнародних систем у цілісність. Держави та відносини між ними як системозапочатковуючі елементи міжнародних систем. Структура міжнародної системи, її формування та регулятивні функції. Залежність поведінки акторів від структури міжнародних відносин. Поліс сили як елемент структури міжнародної системи. Проблема гегемонії (лідерства) в контексті функціонування міжнародних систем. Р. Арон, К. Волтц та ін. про структуру міжнародної системи, особливості та чинники її формування. Типологія міжнародних систем. Типологія міжнародних систем М. Каплана.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Арон Реймон. Війна і мир між націями. К. 2000. Розд.4,5, 13-18. 2. Дмитрієв А. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право. К., 2001. Розд.1, 2. 3. Коппель О. Концепції організації міжнародних систем. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: Сер.: Міжнародні відносини. 2009 No 37. С. 4–8. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/1979 4. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник / М.З. Мальський, Ю.М. Мороз, О.С. Кучик та ін. ; за ред. М.З. Мальського, Ю.М. Мороза. – К.: Знання, 2010 5. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник; кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 6. Толстов С.В. Структурні та політичні ознаки багатополарності. Американська історія та політика: науковий журнал. 2016. № 2. С. 230-238. Режим доступу: https://elibrary.ivinas.gov.ua/3295 	<p align="center">Самостійна робота по темі (Обґрунтуйте, чому лише обмежене число великих держав формували і формують структуру міжнародної системи) 1 год.</p>	<p align="center">2 тиждень</p>
	<p>Тема 1. Система міжнародних відносин. 1. Особливості міжнародних систем. 2. Структура міжнародної системи та її типи 3. Типологія міжнародних систем.</p>	<p align="center">Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>		<p align="center">Самостійна робота по темі (Аналіз типів міжнародних систем М. Каплана) 2 год.</p>	<p align="center">2 тиждень</p>
	<p>Тема 2. Системність міжнародних відносин: функціональний аспект. Динаміка функціонування міжнародних систем і чинники її стабільності (рівноваги). Структура міжнародної системи та принципи балансу сил – основа динамічної рівноваги</p>	<p align="center">Лекція, дискусія – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Капітоненко М. Динаміка міжнародних систем: перерозподіл силових ресурсів. Вісник Київського національного університету імені Тараса 	<p align="center">Самостійна робота по темі</p>	

2 8 год.	<p>міжнародних систем в анархічному середовищі та відображення співвідношення сил між головними акторами. Полярність та ієрархічність міжнародних систем. Теорії балансу сил. Баланс сил в умовах посилення взаємозалежності. Чинники та механізми регулювання міжнародних процесів: норми, традиції, наднаціональні інститути, глобальне управління (врядування). М. Каплан про кореляцію між полярністю та стабільністю міжнародних систем.</p>	<p>Самостійна робота – 2 год</p>	<p>Шевченка. Міжнародні відносини. 2012. Вип. 38-39. С. 32-33. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_mv_2012_38-39_8.</p> <p>2. Толстов С. Система міжнародних відносин: внутрішні зв'язки та регулюючі механізми // Антологія творчих досягнень. К.: ІСЕМВ НАН України, 2004. Вип. 1. С. 263-289. Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/19882</p> <p>3. Угрин Л. Я. Міжнародні системи: проблеми стабільності. Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали Всеукраїнської наук. конф. (Львів, 10–11 травня 2007 року); укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. Львів, ЦПД, 2008.</p> <p>4. Фесенко М. В. Структурно-функціональні особливості та закономірності розвитку міжнародної системи. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2011. Вип. 103(1). С. 108-119. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_103(1)_16.</p> <p>5. Andersen M. S. Balance of Power. The Encyclopedia of Diplomacy; ed. by Gordon Martel. John Wiley & Sons, Ltd. Published, 2018. Access mode: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781118885154.dipl0339</p> <p>6. Modelski George. Long Cycles and International Regimes. Access mode: https://www.e-ir.info/2012/10/15/long-cycles-and-international-regimes/</p>	<p>(Розвиток теорії балансу сил в європейській політичній думці) 2 год.</p>	<p>3-4 тиждень</p>
	<p>Тема 2. Системність міжнародних відносин: функціональний аспект.</p> <p>1. Принципи формування та підтримання динамічної рівноваги міжнародних систем: теоретичний аспект</p> <p>2. Поняття полюса сили, полюсності та полярності у міжнародних відносинах.</p> <p>2. Співвідношення полюсності та стабільності у теорії міжнародних систем М. Каплана та Р. Арона.</p> <p>3. Концепція цивілізаційних систем Дж. Модельскі.</p> <p>4. Модель «розривів» у міжнародній системі О. Янга.</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>	<p>Самостійна робота по темі (Визначіть, чи лише структурні характеристики міжнародних систем здатні забезпечити стабільність та міжнародний порядок? Які системні та позасистемні чинники можуть його порушувати) 2 год.</p>	<p>3-4 тиждень</p>	
	<p>Тема 3. Міжнародний порядок.</p> <p>Співвідношення понять «міжнародна система» і «міжнародний порядок». Міжнародна система як перехід від хаосу до порядку. Сутність міжнародного порядку. Міжнародний порядок як міждержавний. Співвідношення міжнародного та світового порядку. Теорії міжнародного порядку: гегемонії, переходу (транзиту) влади, регіональних порядків. Три виміри міжнародного порядку – горизонтальний, вертикальний (відображають відносини між державами та їхню ієрархію), функціональний. Основна функція міжнародного порядку – створення і підтримання умов існування, безпеки та розвитку всіх учасників світової</p>	<p>Лекція, Презентація, дискусія – 2 год.</p>	<p>1. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку; пер. з англ. Наталії Климчук. Львів: Кальварія, 2006.</p> <p>2. Герасимчук Т. Концепція міжнародних режимів у теорії міжнародних відносин. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2010. Вип. 19. С. 319-332. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2010_19_29.</p> <p>3. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Н. Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319, .</p>	<p>Самостійна робота по темі</p>	<p>3-4 тиждень</p>

3 7 год.	політики і міжнародних інститутів. Спільні основи створення і підтримання міжнародного/світового порядків – світовий ринок, міжнародні економічні обміни, нерівномірність технологічного розвитку, глобальна інформаційна система, спільні політичні структури та інтереси. Силове та нормативне регулювання міжнародного порядку. Інституційна основа міжнародного порядку (Р. Гілпін, Дж. Айкенберрі). Співробітництво як невід’ємний компонент світового порядку. Міжнародні режими. Глобальне лідерство і світовий порядок.	Самостійна робота – 1 год	<ol style="list-style-type: none"> 4. Мальський М., Мацях М. Проблеми наукового визначення та інтерпретації поняття міжнародного порядку. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2017. Вип. 42. С. 5–14. Режим доступу: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/7701/7688 5. Набі І.М.А. Поняття міжнародного порядку в сучасній теорії міжнародних відносин. Гілея: науковий вісник. 2013. № 75. С. 443-445. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_75_186.C.52 6. Фесенко М. В. Концептуальна інтерпретація міжнародного та світового порядку. Вісник Дипломатичної академії України. 2014. № 21. С. 105-111. 7. Ikenberry J. After Victory. Institutions, Strategic Restrain, and the Rebuilding of Order After Major Wars. Princeton, N.J., 2001. Access mode: http://catdir.loc.gov/catdir/samples/prin031/00034681.pdf 8. Lascurettes Kyle, Poznansky Michael. International Order in Theory and Practice. The Oxford Research Encyclopedia of International Studies (August 2021). Access mode: https://www.academia.edu/51400704/International_Order_in_Theory_and_Practice 9. Schenoni Luis L. Hegemony. The Oxford Research Encyclopedia of International Studies. 2019. Access mode: https://www.academia.edu/39070298/Hegemony 	(Чи існує міжнародний /світовий порядок в умовах трансформації структури міжнародної системи?) 1 год.	
	Тема 3.Міжнародний порядок. 1.Поняття та сутність міжнародного порядку. Міжнародна система і міжнародний порядок. 2.Виміри та типи міжнародного порядку. Функції міжнародного порядку 2.Теорії міжнародного порядку. 3.Фактори становлення і принципи підтримання міжнародного порядку. 4.Гегемонія як чинник становлення й підтримання міжнародного порядку 5.Інституційні аспекти функціонування міжнародного порядку: міжнародні норми, провила, режими, інститути.	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.		Самостійна робота по темі (Співвідношення міжнародного і світового порядку.) 2 год.	6 тиждень

<p>4 8 год.</p>	<p>Тема 4. Поняття та передумови трансформації міжнародних систем. Виникнення, зміцнення (розкіт) та занепад – циклічний процес еволюції міжнародних систем (Дж. Віко). Циклічність і закономірності в еволюції міжнародних систем. Цикл як розвиток міжнародної системи від її виникнення до занепаду та виникнення нової системи. Теорія довгих циклів (Дж. Васкез, Р. Осгуд, Р. Гілпін, Р. Мансбах Дж. Модельскі та К. Томпсон). Міждержавні відносини як внутрішньосистемні чинники трансформації міжнародних систем, які зумовлюють: 1) порушення рівноваги сил, коли значна перевага однієї з наддержав дає змогу їй сподіватися на воєнну перемогу; 2) неконвенційну ревізійську поведінку великих держав; 3) делегітимізацію міжнародного порядку, що є початком його руйнування. Трансформація міжнародної системи як періоду перетворення системи з одного типу на інший (або її перезавантаження). Передумови дезінтеграції і трансформації міжнародних систем: нерівномірний розподіл ресурсів, національний егоїзм, ідеологічне протистояння та ін. Інтенсифікація конфліктів – загрози світовому порядку. Позасистемні чинники дестабілізації світового порядку: конфлікти, тероризм, революції (повстання), інфекційні захворювання, природні катастрофи.</p>	<p>Лекція, Презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Арон Р. Мир і війна між націями. К. Юніверс, 2000. 2. Асиметрія міжнародних відносин ; під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. К. : Стилос, 2005. 3. Герасіна, Л. М. Історико-політична еволюція міжнародних систем: сутність, закономірності, типи. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2016. № 2(29). С. 80–94. Режим доступу: http://fil.nlu.edu.ua/article/view/70975 4. Кононенко С. Міжнародні відносини та їх системи. Політичний менеджмент. 2013. № 1-2. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kononenko_mizhnarodny.pdf 5. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник; кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 6. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник; М.З. Мальський, Ю.М. Мороз, О.С. Кучик та ін.; за ред. М. З. Мальського, Ю.М. Мороза. К.: Знання, 2010. 7. Шеренговський Д. В. Роль конфліктогенності у трансформації сучасної перехідної міжнародної системи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Вип. 22 (3). Т. 20.С. 314–320. 8. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace; by Hans J. Morgenthau. New York: Alfred A. Knopf. 1948. 489 p. 9. Waltz Kenneth N. Theory of International Politics. N.Y.: Addison-Wesley Publishing Company, 1979. 	<p>Самостійна робота по темі (Визначте ознаки делегітимізації міжнародного порядку) 2 год.</p>	<p>5-6 тиждень</p>
---------------------	---	--	--	--	------------------------

	<p>Тема 4. Трансформація міжнародних систем.</p> <p>1. Поняття еволюції міжнародних систем. Системний цикл.</p> <p>2. Трансформація як стадія перетворення системи з одного типу на інший.</p> <p>3. Внутрішньосистемні чинники та передумови трансформації міжнародних систем.</p> <p>4. Позасистемні чинники трансформації міжнародних систем.</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 2 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Вирізнити універсальні чинники трансформації міжнародних систем) 2 год.</p>	<p>5-6 тиждень</p>
<p>5 7 год.</p>	<p>Тема 5. Виникнення і функціонування довестфальських (домодерних) міжнародних систем (Стародавній світ).</p> <p>Дискусійність і плюралізм поглядів щодо виникнення системності міжнародних відносин довестфальського періоду серед науковців. Локальність домодерних міжнародних систем, фрагментарність військових або торговельних взаємодій між ними, наявність власної структурної організації. Територіальний і цивілізаційний принцип вирізнення локальних систем Стародавнього світу. Близькосхідна стародавня, східноазійська антична середземноморська, близькосхідна ісламська міжнародні системи. Релігійний чинник їхньої консолідації. Міжнародні системи стародавнього світу як імперські утворення і чинники стандартизації процесів і відносини в їхній межі (Ассирійська, Перська імперія Олександра Великого (Македонського), Візантійська). Особливості функціонування довестфальських систем: перші спроби кодифікації відносини між народами і державами (“закони Ману” в Індії), налагодження стабільних економічних обмінів між народами і державами (“Великий шовковий шлях”), обмін (ситуаційний) дипломатичними місіями, поява перших правил дипломатичного етикету; мінливість і динамічність кордонів імперських систем, домінування війн і територіальних захоплень як способів стабілізації системи і вирішення дилеми безпеки. Пелопонеська війна як</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>	<p>1. Історія міжнародних відносин : підручник; І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов , І. А. Єремєєва , М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. Р. 1,2.</p> <p>2. Коппель О., Пархомчук О. Виникнення системності в міжнародних відносинах. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-</p>	<p>Самостійна робота по темі (Аналіз однієї з локальних міжнародних систем (на вибір студента) 1 год.</p>	<p>6 тиждень</p>

	<p>приклад біполярної організації структури локальної системи Античності. Становлення Римської гегемонії в Середземномор'ї. Джерела римської гегемонії. Поширення права та політичної організації Риму на завойовані або приєднані провінції. Занепад Римської гегемонії і розпад локальної системи в Середземномор'ї.</p>		<p>політологічні студії. 2017. Вип. 15. С. 184-191. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2017_15_28</p> <p>3. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник; кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. Р. 5.2.</p>		
	<p>Тема 5. Виникнення та функціонування довестфальських (домодерних) міжнародних систем (Стародавній світ). 1. Основні підходи до визначення початку формування системності міжнародних відносинах. Світ-системний аналіз про еволюцію світової системи. 2. Становлення міжнародних систем довестфальської ери: 2.1. Близькосхідна стародавня система міжнародних відносин. 2.2. Східноазійська міжнародна система. 2.3. Антична Середземноморська система міжнародних відносин. Фуکیدід про Пелопоннеську війну. Гегемонія Риму. 3. Структурно-функціональні особливості довестфальських міжнародних систем Стародавнього світу.</p>	<p>.Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Визначить причину автономного співіснування локальних міжнародних систем у Стародавньому світі) 2 год.</p>	<p>6 тиждень</p>
	<p>Тема 6. Виникнення і функціонування довестфальських (домодерних) міжнародних систем (Середньовіччя). Замкненість і роздробленість міжнародних відносин після Великого переселення народів. Виникнення держав та консолідація великих імперій на основі релігійно-ідеологічної ідентичності. Релігійні війни як особливість міжнародних систем Середньовіччя. Розвиток технологій і транспорту. Посилення економічних, культурних зв'язків та взаємодій між різними регіонами і взаємозалежності. Три етапи становлення довестфальського світового порядку в Європі в Середньовіччі: 1) становлення феодальних держав і їхня</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>	<p>1. Бредіхин А.В., Кузовков В.В. Міжнародні відносини раннього Середньовіччя: методологічний аспект. Наука. Релігія. Суспільство. 2009. № 4. С. 65-68. Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/33241/50-Bredikhin.pdf?sequence=1</p>	<p>Самостійна робота по темі (Фуکیدід про Пелопоннеську війну як спосіб стабілізації локальної міжнародної системи.) 2 год</p>	<p>7 тиждень</p>

6 8 год.	<p>боротьба з варварами; 2) виникнення перших централізованих монархій і династична боротьба між ними; 3) розповсюдження абсолютизму в Європі й остаточна перемога королів над папською владою. Гомогенність, структурна нестійкість (розвиток міжмультитиповості і біполярності, відсутність гегемонії) середньовічних європейських систем. Великі географічні відкриття і початок колоніальних завоювань. Реформація. Священна імперія і боротьба Іспанії, Франції, Англії за лідерство. Світ-системний підхід Дж. Абу-Логуд про світ-систему 1250-1350 рр. та місце в ній європейської локальної системи.</p>		<ol style="list-style-type: none"> Гончаренко І.В. Історія міжнародних відносин: Курс лекцій. Миколаїв, 2014. Лек. 2.3. Режим доступу: http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2969/1/Goncharenko_I.I_MV_KL.pdf Коппель О., О. Пархомчук. Виникнення системності в міжнародних відносинах. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2017. Вип. 15. С. 184-191. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2017_15_28 Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник; кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. Abu-Lughod J. Before European hegemony. The world system A.D. 1250–1350. N.Y.; Oxford, 1989. 		
	<p>Тема 6. Виникнення та функціонування довестфальських (домодерних) міжнародних систем (Середньовіччя)</p> <ol style="list-style-type: none"> Формування і взаємодія локальних міжнародних систем в епоху Середньовіччя. Європейська середньовічна система міжнародних відносин. Дж. Абу-Логуд про європейську міжнародну систему 1250-1350 рр. Загальні риси функціонування та трансформації довестфальських міжнародних систем. 	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год Самостійна робота – 2 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Проаналізуйте підхід Дж. Абу-Логуд про існування світової системи в XIII-XIVст. Наведіть аргументи «за» і проти») 2 год.</p>	

<p>7 7 год.</p>	<p>Тема 7. Становлення та трансформація Вестфальської системи міжнародних відносин. Ч. 1. Тридцятилітня війна (1618-1648) як чинник формування міжнародної системи. Причина війни. Боротьба Франції проти Священної Римської імперії, її перетворення у загальноєвропейський релігійний конфлікт. Вестфальський мир, перерозподіл територій та інституціоналізація принципів міжнародних відносин як основи нового міжнародного порядку на наступні 300 років: принцип внутрішнього державного суверенітету; принцип зовнішнього державного суверенітету принцип національного інтересу, принцип дії міжнародного права та застосування дипломатії; принцип колективної безпеки. Розпад священної Римської імперії. Передумови становлення Вестфальської системи міжнародних відносин: зародження капіталізму, розпад абсолютистських монархій та формування національних держав; Великі географічні відкриття, ідеологія Відродження, Реформація. Концепція національного суверенітету та формування балансу сил через створення коаліцій держав – основа функціонування Вестфальської системи. Три етапи розвитку Вестфальської міжнародної системи. Перший етап: 1648-1714 рр. – боротьба між Францією, Англією і Нідерландами на Заході та консолідація Московського царства на Сході. Антифранцузька коаліція 1686 р. Аугсбурзької ліги. Війна за іспанську спадщину та Утрехтський 1713 р. і Раштаттський мир 1714 р. Відновлення європейської рівноваги.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дмитрієв А. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право. К., 2001. 2. Кіссинджер Г. Дипломатія; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. С. 48-70. 3. Коппель О. А. Трансформація ролі релігійного фактору в контексті системної еволюції міжнародних відносин. S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe : електронний науково-практичний журнал. 2017. Вип. 3. С. 67-71. Режим доступу: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7903/Koppel%20SPACE%203-2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y 4. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. К. : ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. Розд. 7. 5. Міжнародні системи і глобальний розвиток: підручник; кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. Розд. 5. 6. Набі І. М. А. Функціональні особливості Вестфальського міжнародного порядку в теорії міжнародних відносин. Гілея: науковий вісник. 2013. № 78. С. 373-376. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_78_114. 7. Ціватий В. Дипломатичні раути й дилеми нової дипломатії періоду Тридцятилітньої війни (1618–1648 рр.): інституціональний дискурс.. Проблеми всесвітньої історії. 2018. № 6. С. 53-65. doi: 10.46869/2707-6776-2018-6-4. 8. Ціватий В.Г. Європейські зовнішні справи і дипломатія середини XVII століття: інституціональні дилеми вестфальського конгресу і вестфальського миру. Зовнішні справи: суспільно-політичний журнал. 2020. № 4. С. 24–32. Режим доступу: https://uaforeignaffairs.com/web/uploads/articles/files/38/13/%D0%91%D0%98%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%A6%D0%86%D0%92%D0%90 	<p>Самостійна робота по темі (Проаналізуйте наслідки Вестфальського миру для країн- учасників Тридцятилітньої війни) 1 год.</p>	<p>7-8 тиждень</p>
---------------------	--	---	---	--	------------------------

	<p>Тема 7. Становлення і трансформація Вестфальської системи міжнародних відносин. Ч. 1.</p> <p>1. Передумови становлення Вестфальської системи міжнародних відносин.</p> <p>2. Роль релігії та церкви в міжнародних відносинах епохи пізнього Середньовіччя та Відродження.</p> <p>3. Тридцятилітня війна, її етапи та наслідки. Вестфальський мир.</p> <p>4. Розпад Священної Римської імперії та початок формування європейських держав.</p> <p>6. Перший етап функціонування Вестфальського міжнародного порядку. Утрехтський мир.</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 2 год.</p>	<p>%D0%A2%D0%98%D0%99_%D0%92.%D0%93._%D0%97%D0%A1__(1).pdf</p> <p>9. Ціватий В. Г. Європейська система міжнародних відносин і дипломатична практика в період Тридцятилітньої війни (1618–1648 рр.): інституціональний та конгруентний дискурси. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. 2020. Т. 30. С. 39-49. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkrnu_2020_30_5.</p>	<p>Самостійна робота по темі (Проілюструйте вплив релігійного чинника на відносини між державами в межах Вестфальської міжнародної системи) 2 год.</p>	<p>8 тиждень</p>
<p>8 8 год.</p>	<p>Тема 8. Становлення та трансформація Вестфальської системи міжнародних відносин. Ч. 2. Другий етап функціонування Вестфальської міжнародної системи (1714-1763). Посилення Пруссії, війна за австрійську спадщину (1740-1748) та Семилітня війна 1756-1763 рр. як загрози рівноваги та засадам мирного врегулювання в межах Вестфальського міжнародного порядку. Союз Англії та Пруссії. Гнучкість і мінливість коаліцій держав. Третій етап (1763–1789) – етап занепаду під впливом війни за незалежність в Америці та Великої Французької революції 1789 р. Наполеонівські війни за французьку гегемонію і поразка Наполеона. Розпад Вестфальської міжнародної системи. Становлення і розвиток національних держав Європи. Суверенітет держав і баланс сил – основа європейської політики і Вестфальської міжнародної системи. Основні риси Вестфальського міжнародного порядку. Вестфальський міжнародний порядок і особливості західної гегемонії в світі.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дмитрієв А. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право. К., 2001. 2. Кіссинджер Г. Дипломатія; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. С. 48-70. 3. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2015. Розд. 7. 4. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник: кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. Розд. 5. 5. Набі І. М. А. Функціональні особливості Вестфальського міжнародного порядку в теорії міжнародних відносин. Гілея: науковий вісник. 2013. № 78. С. 373–376. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_78_114. 6. Ціватий В. Г. Європейська зовнішня політика доби раннього Нового і Нового часу: проблеми інституалізації (теоретико-методологічний аспект). Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2000. Вип. 4. С. 268-274. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2000_4_28. 7. Pietraś Marek. The Late Westphalian International Order. Polish Political science. 2007. Vol. XXXVI. P. 134–157. Access mode: https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ppsy/36/ppsy2007009.pdf 	<p>Самостійна робота по темі (Проілюструйте на прикладах становлення та функціонування балансу сил в межах Вестфальської міжнародної системи) 2 год.</p>	<p>9-10 тиждень</p>

	<p>Тема 8. Становлення та трансформація Вестфальської системи міжнародних відносин. Ч. 2.</p> <p>1. Другий етап функціонування Вестфальського міжнародного порядку та загрози європейській рівновазі:</p> <p>1.1. війна за австрійську спадщину (1740-1748 рр.);</p> <p>1.2. Семилітня війна 1756-1763 рр.</p> <p>2. Занепад Вестфальського міжнародного порядку:</p> <p>2.1. Війна за незалежність в Америці та Велика Французька революція 1789 р. Наполеонівські війни та поразка Франції.</p> <p>3. Структурні характеристики Вестфальської міжнародної системи. Баланс сил як чинник європейської політики і основа Вестфальської міжнародної системи.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник; М.З. Мальський, Ю.М. Мороз, О.С. Кучик та ін.; за ред.. М. З. Мальського, Ю.М. Мороза. К.: Знання, 2010. 2. Троян І. Трансформація ідеї державного суверенітету в системі міжнародних відносин XV–XVII ст. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. Випуск 21. С. 33–39. 3. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648–1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2009. 224 с. Режим доступу : http://maur.com.ua/assets/files/lib/book/p10_15.pdf 4. Шумський І.К. Вестфальська система як виток новомодерної системи міжнародних відносин // Альманах міжнародного права. 2020. Вип. 23. С. 81-86. Режим доступу: http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v23/12.pdf 	<p>Самостійна робота по темі (Визначить причини занепаду Вестфальської міжнародної системи) 2 год.</p>	<p>10 тиждень</p>
<p>9 7 год.</p>	<p>Тема 9. Становлення та трансформація Віденської системи міжнародних відносин. Ч. 1. Віденська міжнародна система – модернізований варіант Вестфальської міжнародної системи. Основа Віденського міжнародного порядку – згода наймогутніших європейських монархій зі збереження територіального і політичного статус-кво в Європі після Наполеонівських війни. Європейський концерт націй і розвиток принципу підтримання балансу шляхом проведення міжнародних конференцій для врегулювання проблем, що загрожували миру. Європоцентричність Віденської міжнародної системи та поступова її трансформація у світову. Гомогенність, поміркованість і стабільність як риси Віденської міжнародної системи. Етапи розвитку Віденської міжнародної системи. Етап становлення (1814-1815 рр.) – проведення Віденського конгресу та інституціоналізація принципів загальноєвропейського мирного врегулювання. Співпраця Великої Британії,</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дудко І. Д. Віденська система міжнародних відносин з погляду постнаполеонівських і постбіполярних часів. Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії / ДУ «Ін-т всесвітньої історії НАН України»; редкол.: А. І. Кудряченко (голова) та ін. Київ : Фенікс, 2013. С. 44–56. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/43281912.pdf 2. Історія міжнародних відносин : підручник; І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпр : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. Розд.3. 3. Кіссинджер Г. Дипломатія; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. Розд.4-7. 4. Міжнародні системи і глобальний розвиток: підручник / Кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. Розд. 6. 5. Осташова В. О., Липій Є. А., Пивовар А. В. Священний союз: передумови, створення та плани на встановлення міжнародного правопорядку. Часопис Київського університету права. 2019. № 4. С. 42-46. Режим доступу: 	<p>Самостійна робота по темі (Проаналізуйте структуру Священного Союзу, інструменти впливу на міжнародну систему та їхню ефективність. Наскільки він відповідав сучасним ознакам та функціям міжнародної організації) 1 год.</p>	<p>10-11 тиждень</p>

	<p>Росії, Австрії та Пруссії – основа стабільності Віденського міжнародного порядку. Етап консолідації Віденської міжнародної системи (1815-1822). Створення Священного Союзу – династичного альянсу і наднаціональної організації, яка передбачала втручання у внутрішні справи третіх країн у разі загрози інтересам його членам. Проведення конгресів союзу.</p>		<p>http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6970/1/Ostashova%2c%20Lypii%2c%20Pyvovar.pdf</p> <ol style="list-style-type: none"> Троян С.С. Світ на зламі епох: основні тенденції розвитку (кінець XIX – середина XX ст.): Навчальний посібник / С.С.Троян. Рівне: РІС КСУ, 2011.Тема 1-4. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. К. : Основи, 2019. С 41-61. Ціватий В.Г. Віденський конгрес 1814–1815 рр.: інституціональний вердикт європейського політико-дипломатичного та суспільно-історичного розвитку. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Вип. 25: Міжвідомчий збірник наукових праць; відп. ред. С.В. Віднянський. К.: Ін-т історії України НАН України, 2016. С. 229 – 246. Ціватий В. Г. Дипломатичні битви на європейській шахівниці доби раннього нового часу (XVI–XVIII ст.) і Віденський конгрес (1814–1815 рр.): інституціональний фінал. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2015. Вип. 44(2). С. 43-49. 		
	<p>Тема 9. Становлення і трансформація Віденської системи міжнародних відносин. Ч.1. 1.Занепад Вестфальської системи міжнародних відносин та його наслідки. 2.Наполеонівські війни та Віденський конгрес. 3.Створення Священного Союзу. 4.Європейський концерт націй.</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Поясніть, чому для означення Віденської системи використовували метафору оркестру) 2 год.</p>	
	<p>Тема 9. Становлення і трансформація Віденської системи міжнародних відносин. Ч. 2. 1822-1848 рр. – етап стійкого розвитку Віденської міжнародної системи. Принцип легітимізму як інструмент боротьби з національно-визвольними рухами в Європі. «Весна народів» 1848 р. і початок кризового етапу в розвитку Віденського порядку (1848-1871). Суперечності щодо вирішення «східного питання». Кримська війна, об'єднання Італії в одну державу. Франко-пруська війна і повернення до стану рівноваги. 1871-1914 рр – етап занепаду та ліквідації Віденської системи. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. та її міжнародні наслідки. Колоніальна політика європейських країн у XIX ст. та зростання колоніальних і континентальних протиріч. Розкол Європи на два блоки: Троїстий Союз – Антанта. Загострення відносин між</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>	<ol style="list-style-type: none"> Дудко І. Д. Віденська система міжнародних відносин з погляду постнаполеонівських і постбіполярних часів. Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії; ДУ «Ін-т всесвітньої історії НАН України»; редкол.: А. І. Кудряченко (голова) [та ін.]. Київ: Фенікс, 2013. С. 44–56. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/43281912.pdf Історія міжнародних відносин : підручник; І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов , І. А. Єремєєва , М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. Розд.3. Кіссінджер Г. Дипломатія; пер. з англ. М. Гоцацока, В. Горбатька. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. – розд.4-7. Осташова В. О., Липій Є. А., Пивовар А. В. Священний союз: передумови, створення та плани на встановлення міжнародного правопорядку. Часопис Київського університету права. 2019. № 4. С. 42-46. Режим доступу: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6970/1/Ostashova%2c%20Lypii%2c%20Pyvovar.pdf 	<p>Самостійна робота по темі (Обґрунтуйте ефективність/неефективність Священного союзу як інструменту підтримання стабільності Віденського міжнародного порядку) 2 год.</p>	

10 8 год.	<p>провідними державами XIX ст. Дестабілізація Віденського міжнародного порядку на початку XX ст. Наслідки занепаду Віденської міжнародної системи. Структурні характеристики Віденської міжнародної системи.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 5. Троян С.С. Світ на зламі епох: основні тенденції розвитку (кінець XIX – середина XX ст.): Навчальний посібник / С.С.Троян. Рівне: РІС КСУ, 2011. Тема 1-4. 6. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. К. : Основи, 2019. С 41-61 7. Ціватий В.Г. Віденський конгрес 1814–1815 рр.: інституціональний вердикт європейського політико-дипломатичного та суспільно-історичного розвитку. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Вип. 25: Міжвідомчий збірник наукових праць; відп. ред. С.В. Віднянський. К.: Ін-т історії України НАН України, 2016. С. 229 – 246. 8. Ціватий В. Г. Дипломатичні битви на європейській шахівниці доби раннього нового часу (XVI–XVIII ст.) і Віденський конгрес (1814–1815 рр.): інституціональний фінал. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2015. Вип. 44(2). С. 43-49. 		
	<p>Тема 9. Становлення і трансформація Віденської системи міжнародних відносин. Ч. 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив революцій та національно-визвольних рухів 1848 р. на функціонування Віденської системи. 2. Східне питання і Кримська війна. 3. Колоніальна складова функціонування Віденського міжнародного порядку. 4. Розкол Європи на два блоки: Троїстий Союз – Антанта. 5. Структурні характеристики Віденської міжнародної системи. 6. Дестабілізація Віденського міжнародного порядку та його наслідки. Перша світова війна. 	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Визначить чинники занепаду Віденської міжнародної системи) 2 год.</p>	
11 7 год.	<p>Тема 10. Перша світова війна і становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Причини Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр. і створення Ліги націй. Боротьба держав за панування на Тихому океані. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи та її протиріччя. Особливості міжнародних відносин в Європі у першій половині 1920-х рр. Репараційне питання у 1920-х рр. Пакт Бріана-Келлога. Становлення багатополярної структури світу та лідерство США, Британії та Франції. Принцип колективної безпеки та</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бурунов О. О. Прорахунки Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин в оцінках Г. А. Кіссінджера. Записки історичного факультету. 2015. Вип. 26. С. 155-163. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zif_2015_26_13. 2. Дудар О.В. Історичні уроки Версаля: спроби переосмислення. Література та культура Полісся. 2019. № 94. Серія: Історичні науки. № 11. Режим доступу: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1135/1/13.pdf 3. Кіссінджер Г. Дипломатія; пер. з англ. М. Гоцацока, В. Горбатька. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. Розд.4-7. 	<p>Самостійна робота по темі</p>	

	<p>створення Ліги Націй. Неefективність діяльності Ліги Націй Світова економічна криза 1929-1933 рр. та її вплив на міжнародні відносини. Зростання реваншистських і гегемоністських настроїв Німеччини та Італії Формування осі Рим–Берлін – Токіо. Політика умиротворення агресорів. Міжнародні наслідки «Аншлюсу» Австрії й Мюнхенської угоди. Пакт Молотова-Ріббентропа. Додатковий таємний протокол про розподіл територій у Центрально-Східній Європи. Радянсько-фінська війна. Криза Версальсько–Вашингтонської системи (1938–1939 рр.) та початок Другої світової війни. Структурні характеристики Версальсько-Вашингтонської міжнародної системи та причини її занепаду.</p>	<p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. Маккін Д. І сталася тьма. Рузвельт, Гітлер і західна дипломатія напередодні війни. – Лабораторія: Київ, 2022. 400 с. 5. Сацький П. В. Націоналізація міжнародних відносин і українське питання після Першої світової війни. Держава у теорії і практиці українського націоналізму : матеріали VI Всеукр. наук. конф. з міжнар. участю (м. Івано-Франківськ, 26–27 черв. 2015 р.). Івано-Франківськ : Місто НВ, 2015. С. 418–428 Режим доступу: http://gw.kneu.kiev.ua/bitstream/2010/8459/1/418-428.pdf 6. Теміров Ю. Версальський порядок: столітня тінь гетерогенності. Історичні і політологічні дослідження. 2019. № 1. С. 17-22. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lipd_2019_1_4. 7. Троян С.С. Світ на зламі епох: основні тенденції розвитку (кінець XIX – середина XX ст.): Навчальний посібник / С.С.Троян. Рівне: РІС КСУ, 2011. 8. Троян С. Велика війна 1914–1918 рр.: нова міжнародна система і Вестфальський світопорядок. Історичні і політологічні дослідження. 2019. № 1. С. 9-16. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lipd_2019_1_3. 9. Шибаніц Д. М. Діяльність Ліги Націй у сфері підтримання міжнародного миру та безпеки: історико-правовий аналіз. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право. 2014. Вип. 24. Т. 1. С. 121–124. Режим доступу: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/7155 	<p>(Визначіть причини неefективності Ліги націй) 1 год.</p>	<p>11 тиждень</p>
	<p>Тема 10. Перша світова війна і становлення Версальсько–Вашингтонської системи міжнародних в</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Велика (Перша світова) війна. Та її підсумки. 2.Становлення багатополлярної структури світу. Лідерство США, Британії та Франції. <ol style="list-style-type: none"> 2.1.Паризька мирна конференція 1919 р. та її рішення. 2.2.Ліга Націй та ідея колективної безпеки у міжвоєнний період. 3.Вашингтонська конференція 1921 р. та роль США у світовій політиці. 4.Зростання реваншистських та гегемоністських настроїв у Німеччині та Італії. Формування Осі Рим –Берлін – Токіо. 5. Зростання конфліктності та напруженості і криза Версальсько-Вашингтонської системи (1938–1939 рр.). 6.Міжнародні відносини напередодні війни. Пакт Молотова – Ріббентропа. 7.Особливості Версальсько-Вашингтонської міжнародної системи. 	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Визначіть причини Першої світової війни) 2 год.</p>	

<p>12 8 год.</p>	<p>Тема 11. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Ч. 1. Криза Версальської системи (1938–1939 рр.) та початок Другої світової війни. Ялтинська та Потсдамська міжнародні конференції та узгодження принципів післявоєнного міжнародного порядку державами антигітлерівської коаліції. Створення ООН і Бреттон-Вудських інститутів, їхній наднаціональний характер. Поділ світу між двома блоками на сфері впливу і становлення біполярної структури міжнародної системи з гегемонією США та СРСР. Конфронтаційний характер відносин між блоками та його інституціоналізація – створення Північно-Атлантичного Альянсу (НАТО) та Організації країн Варшавського договору (ОВД). Холодна війна між блоками – системне, комплексне протистояння в економічній, політичній, військовій ідеологічній сферах. Застосування погроз використання сили, балансування на межі реальної війни (Карибська криза), інформаційних, ідеологічних засобів – основні засоби ведення Холодної війни. Берлінська криза (блокада військами СРСР західних секторів Берліна) – початок Холодної війни. Утримання від прямого збройного зіткнення, перенесення відкритих конфліктів на периферію міжнародної системи (наприклад, війна між комуністичним Північним В'єтнамом (підтримуваним СРСР та КНР) і Південним В'єтнамом (підтримуваним США, Австралією, Новою Зеландією та ін.). Принцип стримування як інструмент збереження балансу сил і стабільності. Гонка озброєнь. Ядерна зброя як чинник міжнародної політики та безпеки в післявоєнний період.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бабік Н. Карибська криза 1962 р. за спогадами радянських учасників подій Український історичний збірник. 2003. 5. С. 280-292. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Babik_N/Karybska_kryza_1962_r_za_spohadamy_radianskykh_uchasnykiv_podii.pdf? 2. Бжезінський Зб. Велика шахівниця; пер. Олена Фешовець. Харків : Фабула, 2018. 3. Бівор Е. Друга світова війна; пер. з англ. В. Горбатько. Київ: КМ-Букс, 2022. 4. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1995. 903 с. 5. Історія міжнародних відносин: підручник; І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. Розд.5. 6. Кіссінджер Г. Дипломатія; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. 7. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945- 70-ті роки. К., 2003. 8. Міжнародні системи і глобальний розвиток: підручник; кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. Розд. 7. 9. Плохій С. Ядерне безумство. Історія Карибської кризи ; пер. з англ. Романа Клочка. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 10. The Origins of the Cold War; by Lloyd C. Gardner, Arthur Schlesinger, Jr., Hans J. Morgenthau. Waltham: Ginn-Blaisdell, 1970. 122 p. 	<p>Самостійна робота по темі (Причини виникнення Карибської кризи) 2 год.</p>	<p>11-12 тиждень</p>
----------------------	--	--	--	---	--------------------------

	<p>Тема 11. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Ч. 1.</p> <p>1. Друга світова війна та крах Версальської міжнародної системи.</p> <p>2. Закінчення Другої світової війни і становлення Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи.</p> <p>3. Рішення міжнародних конференцій держав – учасниць антигітлерівської коаліції</p> <p>4. Інституційна структура Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. ООН та Бреттон-Вудські інститути.</p> <p>5. Холодна війна як характеристика Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 2 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Визначіть та наведіть приклади проявів ведення Холодної війни) 2 год.</p>	
<p>13 7 год.</p>	<p>Тема 11. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Ч. 2.</p> <p>Процеси нормалізації міжблокових стосунків і політика розрядки міжнародної напруги (середина 50-х, друга половина 60-х – перша половина 70-х, друга половина 80-х рр.) як інструмент подолання Холодної війни і посилення елементів співпраці, кооперативності та мирного врегулювання. Формування блоку країн, що не приєдналися, і ускладнення структури міжнародної системи (рух неприєднання). Його вплив на трансформацію біполярної системи. Руйнація колоніальних систем, становлення регіональних і субрегіональних систем під впливом економічної і політичної глобалізації. Конфронтаційна стабільність і посилення конфліктогенності на регіональному та субрегіональному рівнях. Криза політики розрядки міжнародної напруги і вторгнення СРСР в Афганістан. Криза СРСР та радянського блоку. „Нове політичне мислення“ М. Горбачова та його вплив на зовнішню політику СРСР. Виведення радянських військ з Афганістану та зруйнування Берлінської стіни (1989). Розпуск Організації країн Варшавського договору (ОВД) (1991). Розпад СРСР і</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Арон Р. Мир і війна між націями. – К.: МП «Юніверс», 2000. – Ч. 3,4. 2. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навч. посібник / М.З. Мальський, Ю.М. Мороз, О.С. Кучик та ін. ; за ред.. М. З. Мальського, Ю.М. Мороза. К.: Знання, 2010 3. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. 4. Потехін О.В. Ялтинсько-потсдамська система, «холодна війна» та спроба її реінкарнації//Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX-XXI ст.; Зб. наук. праць за ред. А.І.Кудряченка. К.: ІВІ НАНУ, 2016. С.77-91 5. Пошедін О. І. Чому закінчилась "холодна війна"? Наукові записки НаУКМА. Історичні науки. 2012. Т. 130. С. 60-63. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAi_2012_130_13. 6. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. К.: Основи, 2019. Ч. 2 	<p>Самостійна робота по темі (Поясніть, чому політика розрядки була неефективно) 1 год.</p>	<p>12-13 тиждень</p>

	(біполярного) міжнародного порядку. Риси та особливості Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи. Глобальність Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи.				
	<p>Тема 11. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Ч. 2</p> <p>1. Процеси нормалізації міжблокових стосунків і політика розрядки міжнародної напруженості.</p> <p>2. Радянсько-афганська війна та криза політики розрядки напруженості.</p> <p>3. Розпад СРСР та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.</p> <p>4. Структурні характеристики та особливості Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 2 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (місце блоку країн, що не приєдналися, структурі біполярної міжнародної системи і можливості його впливу на міжнародну політику) 2 год.</p>	<p>12 тиждень</p>
14 8 год.	<p>Тема 14. Вестфальська модель міжнародної системи та її обмеження в кінці ХХ ст.</p> <p>Вестфальська модель міжнародної системи як інституційна основа західної гегемонії. Передумови та джерела 500-річного домінування європейської/західної цивілізації (Н. Фергюсон). Відповідність Вестфальської моделі міжнародних систем ієрархічному й державоцентричному принципу їх формування, що утвердилися після Тридцятилітньої війни. Вестфальський суверенітет (С. Краснер) та його обмеження на сучасному етапі. Поствестфальський суверенітет. Чинники кризи Вестфальської моделі міжнародної системи: глобалізація і посилення взаємозалежності світу, транснаціоналізація і збільшення впливу недержавних акторів, несамодостатність держав як головних акторів міжнародної політики, десоверенізація національних держав, вплив інформаційних і комунікаційних технологій (детериторіалізація). Вестфальська модель міжнародних відносин у постміжнародному</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Бжезінський Зб. Велика шахівниця; пер. Олена Фешовець. Харків : Фабула, 2018 288с Мере Жерар. Принцип суверенітету. Історія та основи новітньої влади. – Львів, 2003. Смолянук В. Ф. Десоверенізація сучасних держав як наслідок глобалізації. Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. 2014. № 1. С. 58-81. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nivanb_2014_1_6. Шумський І.К. Вестфальська система як виток новомодерної системи міжнародних відносин. Альманах міжнародного права. 2020. Вип. 23. С. 81-86. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним; пер. з англ. В'ячеслав Циба. Київ : Наш формат, 2017. Ялі М. Занепад «Вестфалії», або еволюція інституту нації держави під впливом глобалізації. Політика і час. 2007. № 6. Ikenberry John G. The end of liberal international order? International Affairs. 2018. Vol. 94. Issue 1. P. 7–23. Access mode: https://academic.oup.com/ia/article/94/1/7/4762691 Lacher Hannes. Putting the state in its place: the critique of state-centrism and its limits. Review of International Studies. 2003. Vol. 29. P. 521–541 Access mode: https://library.fes.de/libalt/journals/swetsfulltext/18294333.pdf 	<p>Самостійна робота по темі (Проаналізуйте вплив розвитку технологій на становлення та функціонування міжнародних систем вестфальського типу) 2 год.</p>	<p>13 тиждень</p>

	світі. Багаторівневість та мережевість міжнародних відносин. Криза та трансформація національної держави, її суверенітету як головного суб'єкта міжнародних відносин і системотворчого елемента вестфальської моделі – об'єктивні причини нерелевантності її сучасним історичним і цивілізаційним умовам. Наростання турбулентності та міжнародного хаосу.				
	Тема 14. Джерела Вестфальської міжнародної системи та західного домінування міжнародній політиці. Обговорення-дискусія книги Ніла Фергюсона „Цивілізація. Як Захід став успішним“	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год.		Самостійна робота по темі (Опрацювання книги Н. Фергюсона. Цивілізація. Як Захід став успішним) 2 год	13 тиждень
15. 7 год.	Тема 15. Трансформація біполярної міжнародної системи та становлення нового міжнародного порядку. Особливості постбіполярного розвитку міжнародних відносин – транзитивність, турбулентність, гібридність, хаотичність. Трансформація міжнародних відносин – між зміною та наступністю, поєднання елементів біполярної системи та нових елементів. Поєднання процесів фрагментації та інтеграції міжнародного середовища. Делегітимізація норм, правил та інститутів Ялтинсько-Потсдамської міжнародної системи і відсутність рішень та угод між великими державами щодо нових правил і принципів. Неєфективність глобальних міжнародних інститутів. Посилення регіональних об'єднань. Неконвенційна поведінка великих держав. Посилення конфліктогенності міжнародного середовища. Чинники трансформації постбіполярної системи міжнародних відносин: глобалізація, глобальні виклики державам, глобальній безпеці та порядку. Етапи трансформації постбіполярної	Лекція, презентація , дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коппель О. А. Пархомчук О. С. Альтернативні моделі міжнародного порядку // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. 2017. № 1-2. С. 54-58. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2017_1-2_10. 2. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. К.: Vivat, 2020. 3. Міщенко, А. Б. Новий світовий порядок: міжнародний дискурс. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2022. № 6. 4. Регіональні підсистеми міжнародних відносин : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів; відп. ред. проф. О. П. Іваницька. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. Розд.2. 5. Семчишин С. І. Суперечливий характер "десуверенізації" міжнародних відносин. Грані. 2014. № 12. С. 88-95. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_12_18.44-55. 6. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.С. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с. 7. Толстов С.В. Перехідний етап еволюції міжнародної системи. Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. Праць. 2012. № 5. С. 49-75. Режим доступу: https://elibrary.ivas.gov.ua/3344/ 8. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ : Основи, 2019.376 с. 	Самостійна робота по темі (Визначте передумови занепаду міжнародної системи Холодної війни) 1 год.	15-16 тиждень

	<p>системи міжнародних відносин: 1) 1992–2001 – етап американського лідерства; 2) 11 вересня 2001–2008 рр. – боротьба з міжнародним тероризмом; 3) 2008 – до сьогодні – мюнхенська промова В. Путіна (2007) як початок нової Холодної війни», збройна агресія РФ проти Грузії (2008) та України (2014). Конкуренція США, РФ, КНР та трансформація міжнародної системи. Ціннісний характер суперництва між США (ліберальний міжнародний порядок) і КНР і РФ (авторитарний міжнародний порядок). Ймовірність в майбутньому китаєцентричного (незахідного) світу? Регіоналізація міжнародної системи. Україна та російсько-українська війна в контексті трансформації міжнародного порядку.</p>		<p>9. Шеренговський Д. В. Роль конфліктогенності у трансформації сучасної перехідної міжнародної системи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Вип. 22 (3). Т. 20. С. 314-320.</p> <p>10. Humeniuk V. Transformation of the State-Centric Model of the International Order in the 21st Century. Modern Historical and Political Issues: Journal in Historical & Political Sciences. Chernivtsi, Chernivtsi National University, 2021. Vol. 43. P. 9-21. Access mode: https://mhpi.chnu.edu.ua/index.php/issues/article/view/288/233</p> <p>11. Ikenberry John G. The end of liberal international order? International Affairs. 2018. Vol. 94. Issue 1. P. 7–23. Access mode: https://academic.oup.com/ia/article/94/1/7/4762691</p> <p>12. Flockhar Trine. The coming multi-order world. Contemporary Security Policy. 2016. Vol. 37. Issue 1. Access mode: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13523260.2016.1150053</p> <p>13. Rosenau James N. The governance of fragmentation: Neither a world republic nor a global interstate system. Paper presented at the world congress of the International Political Science Association, Quebec City, QC, Canada, 1–5 August. Access mode: https://www.second-sites.com/moonhoabinh/lunar_material/GovernanceOfFragmentation.pdf</p>		
	<p>Тема 15. Трансформація біполярної міжнародної системи та становлення нового міжнародного порядку. 1. 1. 1. Чинники трансформації постбіполярної системи міжнародних відносин. 2. Етапи трансформації постбіполярної системи міжнародних відносин: 3. Характеристики постбіполярного стану міжнародної системи.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія, – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Проаналізуйте вплив регіональних систем на трансформацію біполярної системи) 2 год.</p>	<p>16 тиждень</p>
<p>16 8 год.</p>	<p>Тема 16. Контури нового міжнародного порядку/порядків. Турбулентність як характеристика середовища формування нового світового порядку. Невизначеність, непередбачуваність, непрогнозованість як основні ознаки турбулентності. Дж. Розенау про турбулентність як «напругу та зміни, коли структури і процеси, які зазвичай підтримують політику, нестійкі і в них відбувається перебудова». Метафори та наративи нового міжнародного порядку: «Світ у безладі» (Р. Хаас), «Колапс світового ліберального порядку» (С. Волт), «Кінець ліберального міжнародного порядку?» (Дж. Айкенберрі), концепція «світового нуля» (А G-Zero World) Я. Бреммера і Н. Раубіні, «нового середньовіччя» П. Ханни та ін. Пліуралістично-децентралізоване бачення</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>	<p>1. Власюк О.С., Кононенко С. В. Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни : монографія. К. : НІСД, 2017. Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/content/articles/files/niss_Kreml-agressin_druk-d7e5f.pdf</p> <p>2. Закарія Ф. 10 уроків для світу після пандемії; пер. з англ. А. Марховська, О. Емельянова. К.: Наш формат, 2021.</p> <p>3. Кошпель О.А., Кісільова З. Новий міжнародний порядок: структурні характеристики та особливості формування. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. 2009. Вип. 87. Ч. II (у двох частинах). С.11-18.</p> <p>4. Мельничук Н. Лідерство США в умовах глобальних трансформацій. Політичний менеджмент. 2013. № 1-2. С. 202-212. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ПоМе_2013_1-2_26.</p> <p>5. Толстов С. Міжнародна система початку XXI століття. Зовнішні справи. 2013. № 10. С. 8-13. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zovsp_2013_10_6</p>	<p>Самостійна робота по темах курсу (Проаналізуйте переваги та недоліки бі- та багатополлярної міжнародної системи в сучасних умовах) 2 год.</p>	<p>16 тиждень</p>

	<p>міжнародних відносин в концепції плуралізму світових порядків (Multi-Order World). Ймовірнісні моделі становлення майбутньої поствестфальської міжнародної система: багатополярна, біполярна, посилення регіональних міжнародних підсистем. «Нова холодна війна». Багаторівневість постбіполярної моделі міжнародних відносин. Аналіз моделей. Інституціоналізація взаємозалежності та механізми глобального управління як інструмент впливу на глобальний хаос і турбулентність міжнародних процесів. Російсько-українська війна як чинник трансформації постбіполярної міжнародної системи.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 6. Толстов С.В., Фесенко М.В. Феномен «нової холодної війни» з погляду політології міжнародних відносин. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/download/4142/3787 7. Шаповалова О. І. Структурні параметри постбіполярної системи міжнародних відносин. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2014. Вип. 119(1). С. 34-51. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2014_119(1)_6. 8. Фесенко М. Перспективи збереження лідерства США в постбіполярній міжнародній системі. Американська історія та політика. 2016. № 2. С. 31-37. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahp_2016_2_6. 9. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. К.: Основи, 2019. – Ч. 2,3. 10. Flockhart T., Korosteleva E. War in Ukraine: Putin and the multi-order world. Contemporary Security Policy. 2022. Vol. 43. Issue 3. 11. Rosenau James N. Patterned Chaos in Global Life: Structure and Process in the Two Worlds of World Politics. International Political Science Review. 1988. Vol. 9. Issue 4. Access mode: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/019251218800900404 		
	<p>Тема 16. Україна в контексті трансформації міжнародного порядку. Семінар-дискусія. Модульний контроль.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год</p>		<p>Самостійна робота по темах курсу (Визначить риси суб'єктності Української держави (або їх відсутність) в процесах становлення нового міжнародного порядку/порядків) 2 год.</p>	
<p>Разом</p>					<p>120</p>